כב: כהן גדול פרק שני סנהדרין

ואימא לא לירבו כלל. תימה דפרע פרע כמאי מוקי לה אלא נרמה לומר דס"פ אימא לא לירבו שלשים דהיינו שיעור פרע אלא יגלחו בכ"ט ומשני מי כתיב לא ישלחו פרע משמע לא ישלחו שיעור פרע אבל השתא דכתיב פרע (א) קמא לא ישלחו משמע טופי מפרע לא ישלחו:

אלא גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא. וקשה הרי רב אשי עצמו סותר דבריו ומייתי הך הקישא דיחזקאל שסותר דבריו הרלשונים דאמר רב אשי לעיל פרועי ראש דלא מחלי עבודה וי"ל ממה שרב אשי אמר גמרא גמירי ואמא יחזקאל ואסמכה אקרא מתרלי שמי הקושיות דעד דאתי יחזקאל מאן אמרה ומתרצה קושיא דלעיל דכיון דגמרא היא מצינו למימר הכי גמירי הלכתא למיתה ואחולי עבודה לא גמירי ויחזקאל (ב) אסמכה אקרא מענין ההלכה אסמכה וא"כ לא אסמכינן לעשות ההקישא רק לענין מיתה אבל לעיל דלא ידע דגמיר הלכה סבר הוא לעשות הקישא מפרועי ראש לשמוי יין מכל וכל דאין היקש לממלא(ב):

כסום יכסמו. פי' כעין כוסמת הגדל כך (ג)שבלין ראשו של זה כגד עיקרו של זה:

הדרן עלך כהן גדול

נעוריך אמר לו כגון מאן אמר לו כגון אמך איני והא (ג)מקרי ליה רב יהודה לרב יצחק בריה (ד)ומוצא אני מר ממות את האשה אשר היא מצודים וחרמים ואמר לו כגון מאן וא"ל כגון אמך מיתקף תקיפא עיבורי מעברא במלה אמר רב שמואל בר אוניא משמיה דרב אשה גולם היא ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר (ה)כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו תנא אין איש מת אלא לאשתו ואין אשה מתה אלא לבעלה אין איש מת אלא לאשתו שנאמר (ו)וימת אלימלך איש נעמי ואין אשה מתה אלא לבעלה שנאמר (ז)ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל: אין רואין אותו כו': ת"ר (ח)מלך מסתפר (ט)בכל יום (י)כהן גדול מערב שבת לערב שבת (יא)כהן הדיוט אחד לשלשים יום (יב)מלך מסתפר בכל יום שנאמר (יג)מלך ביפיו תחזינה עיניך: (יד)כהן גדול מע"ש: אמר רב שמואל בר נחמן א"ר יוחנן הואיל ומשמרות מתחדשות כהן הדיוט אחד לשלשים יום דכתיב (טו)וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו כסום יכסמו את ראשיהם ויליף פרע פרע מנזיר כתיב הכא פרע לא ישלחו וכתיב התם (טז)גדל פרע שער ראשו מה להלן שלשים אף כאן שלשים ותנן נמי (יז)סתם נזירות שלשים יום והתם מנא לן אמר רב מתנה דאמר קרא קדש יהיה בגימטריא תלתין הוו אמר ליה רב פפא לאביי אימא לא לירבו כלל אמר ליה אי כתיב לא ישלחו פרע כדקאמרת השתא דכתיב ופרע פרע ליהוי שלוחי לא לישלחו אי הכי האידנא נמי (יח)דומיא דיין מה יין בזמן ביאה הוא דאסור שלא בזמן ביאה שרי אף פרועי ראש בזמן ביאה אסור שלא בזמן ביאה שרי ויין שלא בזמן ביאה שרי והתניא רבי אומר אומר אני כהנים אסורין לשתות יין לעולם אבל מה אעשה (יט)שתקנתו קלקלתו ואמר אביי (כ)כמאן שתי כהני חמרא האידנא כרבי מכלל דרבנן אסרי התם היינו טעמא מהרה יבנה בית המקדש ובעינן כהן הראוי לעבודה וליכא ה"נ בעינא כהן הראוי לעבודה וליכא הכא אפשר דמספר ועייל התם נמי אפשר דניים פורתא ועייל (כא)דאמר רב אחא (כב)דרך מיל ושינה כל שהוא מפיגין את היין ולאו איתמר עלה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה (כג)לא שנו אלא ששתה כדי רביעית אבל יותר מכדי רביעית כ"ש דדרך טורדתו ושינה משכרתו רב אשי אמר (כד)שתויי יין דמחלי עבודה גזרו בהו רבנן (כה)פרועי ראש דלא מחלי עבודה לא גזרו בהו רבנן מיתיבי (כו)ואלו שבמיתה (כז)פרועי ראש (כח)ושתויי יין בשלמא שתויי יין דכתיב (כט)יין ושכר אל תשת אתה ובניך ולא תמותו אלא פרועי ראש מנא לן דאיתקש שתויי יין לפרועי ראש כתיב וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו (ל)(וכתיב) ויין לא ישתו וגו' מה שתויי יין במיתה אף פרועי ראש במיתה ומינה מה שתויי יין דמחלי עבודה אף פרועי ראש (א) דמחלי עבודה (לא)קשיא אמר ליה רבינא לרב אשי האי עד דלא אתא יחזקאל מאן אמרה וליטעמיך הא דאמר רב חסדא דבר זה (לב)מתורת משה רבינו לא למדנו עד שבא יחזקאל ולימדנו (לג)כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי לשרתני עד דלא בא יחזקאל מאן אמרה אלא גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא ה"ג גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא (לד)(וכי גמרי הלכה למיתה לאחולי עבודה לא גמירי) מאי כסום יכסמו את ראשיהם תנא כמין תספורת לוליינית מאי תספורת לוליינית אמר רב יהודה אמר שמואל תספורתא יחידאה ה"ד אמר רב אשי (לה)ראשו של זה בצד עיקרו של זה שאלו את רבי איזהו תספורת של כ"ג אמר להן צאו וראו מתספורת של בן אלעשה (לו)תניא רבי אומר לא על חנם פיזר בן אלעשה את מעותיו אלא כדי להראות בו תספורת של כהן גדול:

הדרן עלך כהן גדול

עבורי מעברא במלה. מעברת על מדותיה: **גולם היא.** קודם שנגעלה: **גולם.** כלי שלא נגמר קרוי גולם כדתנן (ב) גולמי כלי עץ טומאין: **משמרות.** מתחלפות ומתחדשות בשבת זו יוצאה חו נכנסת ונריך להסתפר מפני משמרת חדשה זו הנכנסת שירלאוהו ביופי: **לא לירבו כלל.** ולפי' עד שלשים: **אמר ליה.** פרע מקרי בשלשים יום. (ג)**אי הוה כתיב לא ישלחו פרע.** הוה משמע לא יגדלו פרע עד שיעור פרע השתא דכתיב ופרע לא ישלחו דקאמר פרע והדר לא ישלחו משמע פרע דשלשים יום ליהוי אבל שלומי טפי לא לשלחו: **דומיא דיין.** דסמיך ליה יין לא ישתו בכוסא וגו' מקיש פרועי ראש לשתויי יין וכתיב ביין בכוסא: **רבי אומר אומר אני כהן אסור לשתות יין לעולם.** ריש"ל דבריית קתני כהן המכיר משמרתו ומשמרת בית אב שלו אסור ביין כל אותו היום אף בזמן הזה מכיר משמרתו ואינו מכיר בית אב שלו אסור כל אותו שבת אינו מכיר לא משמרתו ולא משמרת בית אב שלו אסור לשתות יין לעולם שמא עכשיו זמנו הוא ויש לתוס שמא יבנה בית המקדש: **רבי אומר אומר אני.** אם באתו לתוס שמא יבנה אסור ביין לעולם ואפילו הוא מכיר שאינו עכשיו זמן משמרתו שמא יבנה וכל הקודם ואיתמכא עייל ועביד: **אכל מה אעשה שתקנתו קלקלתו.** מורגן הבית שקלקלו ועירבב סדר משמרותיהן שהיה אוסרן ביין בזמן משמרתן ומתירן שלא בזמן משמרתן הוא תיקנו עכשיו לשתות יין לעולם דלא חיים שמא יבנה פתאום: **כמאן שתו פליגא בהי חמרא ברבי.** שהרי רוב הכהנים אינן בקיאין בזמן משמרותיהן ואסורין לעולם לרבנן: **הכא היינו טעמא דו'.** שינויא הוא וכיומותא גרסינן לה כלומר מדאורי' שרי ורבנן הוא דגזור: ופרכינן **הכא נמי.** מהרה יבנה וכו': **שתויי יין דמחלי עבודה.** דכתיב (ויקרא י) יין ושכר וגו' ומסיק ולהבדיל בין הקדש ובין החול משמע בין עבודה קדושה לעבודה ממוגלת גזרו בהו רבנן בזמן הזה משום מהרה יבנה: ה"ג **אף פרועי ראש מחלי עבודה קשיא: הא עד דלא אתא יחזקאל.** ולקשינהו: **מאן אמרה.** פירוש מהיכא נפקא לן פרועי ראש במיתה: **הא דאמר רב חסדא.** בזמנים כפ' שני דכר זה דכהן ערל פסול לעבודה: **כל בן נכר.** כהן(ד) שנתגכרו מעשיו לאביו שבשמים וערל לבו או ערל בשר שמתו אחיו ממתת מילה: **יחידאה.** נאה ואין דוגמתה: **כן אלעשה.** תתנו של רבי היה ונתן ממון ולמדו לו אותה תספורת:

הדרן עלך כהן גדול

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ה:
סג ב מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הלכה ו:
סד ג מיי' פ"ח מהל' גירושין מקבל' הלכה יח סמג עשין קמב:
סה ד מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה ג' סמג לאוין רכ:
סו ה מיי' פ"ח מהל' גירושין מקדש הלכה י:
סז ו מיי' שם הלכה ו:
סח ז ח מיי' שם הלכה כ' וס"ל מהל' תפלה הלכה יז סמג עשין ס ולאוין ס עוש"ע א"ח סי' כו' סעיף ב:
סט ט מיי' פ"ח מהל' גירושין מקדש הלכה ג' סמג לאוין ס:
ע י כ מיי' שם הלכה יד סמג שם:
עא ל מיי' שם הלכה ח:
עב מ מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הלכה ו:

תורה אור השלם

1. ומוצא אני מר ממות את האשה אשר היא מצודים וחרמים לבה אסורים ידיה טוב לפני האלהים ימלט ממנה וחוטא ילכד בה: קהלת ז כו
2. כי בעליך עשיך יי צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרא: ישעיהו נד ה
3. וימת אלימלך איש נעמי וותשאר היא ושני בניה: רות א ג
4. ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית לחם: בראשית מח ז
5. מלך ביפיו תחזינה עיניך מרחיקים: ישעיהו לג יז
6. וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו כסום יכסמו את ראשיהם: יחזקאל מד כ
7. כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימם אשר יזיר ליי קדש יהיה גדל פרע שער ראשו: במדבר ו ה
8. יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך בבאכם אל אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדרתיכם: ויקרא י ט
9. ויין לא ישתו כל כהן בבואם אל החצר הפנימית: יחזקאל מד כא
10. כה אמר אדני אלהים כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לכל בן נכר אשר בתוך בני ישראל: יחזקאל מד ט

רבינו חננאל

שנאמר יצרו צעדי אונו ועצתו מתבטלת שנאמר ותשליכהו עצתו. א"ר אלעזר המגרש אשתו ראשונה מזבח מורידי עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה וגו'. ונקשה לזווגן כקריעת ים סוף שנאמר אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות איני והאמר רב מ' יום קודם יצירת הולד בת קול מכרזת בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני ופרקינן הא בזווג ראשון אבל בזווג שני קשה לזווגן. לכל יש תמורה חוץ מאשת נעורים שנאמר ואשת נעורים כי תמאס אמר אלהיך. אין אדם מוצא קורת רוח אלא מאשתו ראשונה שנאמר ושמת מאשת נעורך ואמר ליה רב יהודה לרב יצחק בריה כגון אמך. אמר רב אשה גולם היא ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר כי בועליך עושיך. תנא אין איש מת אלא לאשתו שנאמר וימת אלימלך איש נעמי ואין אשה מתה אלא לבעלה שנאמר ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל וגו': **ואין** דראין אותו כשהוא מפתפר. ת"ר מלך מסתפר בכל יום שנאמר מלך ביפיו תחזינה עיניך. כהן גדול מע"ש לע"ש הואיל ומשמרות מתחדשות כהן הדיוט אחד לשלשי' יום שנאמר ופרע לא ישלחו כלומר שערם לא יגדלוהו אלא פרע ליהי שלוחי לא ישלחוהו וגמר פרע פרע מנזיר כתיב הכא ופרע לא ישלחו וכתיב בנזיר גדל פרע שער ראשו מה נזיר ל' יום וכל' יום נקרא פרע כך בכהן כל' יום נקרא פרע כלומר לא יגדלהו יתר מפרע שיער בן ל' יום נקרא פרע והתורה הזהירה הכהן שלא לשלח פרע כלומר לא יגדלוהו יתר מפרע אי הכי ניהוי כהני האידנא אסירי לשלוחי פרע ושנינן דומיא דיין מה יין שלא בזמן ביאה שרי דכתיב בהו יין ושכר אל ישתו בבואם אף פרע שלא בזמן ביאה שרי והתניא ר' אומר אומר אני כהן אסור לשתות יין לעולם אבל מה אעשה שתקנתו קלקלתו ואמר אביי כמאן שתו כהני האידנא חמרא כרבי מכלל דרבנן אסרי בהני לעבודה וליכא וא"ת נים פורתא ומסיג הייין. הני מילי אם שתה כדי רביעית אבל אם שתה יתר מרביעית כ"ש שדרך משכרתו וכ"ש ששינה משכרתו ושלקה שמעתא דר' מתיר ורבנן אסרי לעולם. ורב אשי נמי אתא למפשט דלא אסרי רבנן למשתי חמרא אלא משום דשתויי יין מחלי עבודה ולא גזרו איסור בפרע דפרועי ראש לא מחלי עבודה ואותכינן עליה דאסיקנא דאפילו פרועי ראש מחלי עבודה. וגמרא הוו גמירי לה. ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא ואקיש שתויי יין לפרועי ראש. והא דתקנתו קלקלתו כבר פרשנוהו בתענית. **כסום** יכסמו את ראשיהם. תנא כמין תספורת לוליאנית מאי היא תספורתא יחידאה ראש שיער בצד עיקרו של זה וזה היא תספורת של בן אלעשה כו': הדרן עלך כהן גדול

מסורת הש"ס

(א) [יבמות סג:], (ב) [בעיות ח:], (ג) [בעיות ט:], (ד) [סס ע"ש], (ה) [סס ע"ש], (ו) [סס ע"ש], (ז) [סס ע"ש], (ח) נ"י סס [ע"ש כל הסוגיות] נזיר ה. [ודף נט.] מ"ק יט:, (ט) [מתקנתן קלקלתן כל"ל], (י) עירובין סד: ע"ש [תענית ח: ע"ש], (יא) [מקנן סג. שבועות לו: [תענית יז:], (יב) [כ"ל ובמדבר], (יג) [עי' תענית ח: וכרש"י סס דכתב קשיא לא גרסינן והכא כתב רש"י ה"ג אף וכו' קשיא ויש לישבן], (יד) מו"ק ה. [ומשמ עמ:] זבחים יח: ודף כב: לקמן מג: תענית יז:, (טו) רש"ל מוחק אה, (טז) נדרים נא., (יז) [מהלין כה:], (יח) רש"ל גורס ולפי הי' והוא דיבור אחד עם דלעיל, (יט) בס"ל נוסף: מכומר, (כ) [נדרים ז. בריתות כב:], (כא) שבלין כל"ל, רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואימא וכו' דכתיב פרע מקמא לא: (ב) ר"ח אלא וכו' ויחזקאל דאסמכיה:

הגהות הגר"א

[א] נב"ל דמתלי עבודה קשיא. נ"ב אבל בס"ב דתענית מצי כי אמקום למיתה הוא דתקנום אבל לאחולי לי':

מוסף רש"י

עיבורי מעברא במלה. נוטה לרוחות ומעברת על מדותיה (יבמות סג:). **מסתפר בכל יום.** מנוה (תענית יז:). **מערב שבת לערב שבת.** ולא יסתר מלגלח יותר (שם). **ומשמרות מתחדשות.** בכל שבת ושבת ומשמרה שלא לאמהו עד עכשיו ונאה לראותו הדבר נאה שתרלאהו ביופי (שם). **אימא לא לירבו כלל.** אלא יתפרע כל יום, דהכי משמע ופרע דהייני שלשים לא ישלחו אלא יגלחו (שם). שלוחי לא לישלחו. הכי משמע פרע שנגלו אינן רשאין לגדל עוד (שם). **אי הכי.** כיון דמקרא מפקת ליה, האידנא נמי. לא ליגלחו, ומאי כיון, דומיא דיין דכתיב כמתוך נראה פרע לא ישלחו יין לא ישתו כל כהן (שם). מה יין בזמן ביאה הוא דאסור. דכתיב (יחזקאל מד) בבואם אל החצר וגו', בזמן בית המקדש קיים שבתון שם לעבוד, שלא בזמן ביאה שרי. כגון הלילה שהגיע מרב ולא זמן ביאה היא (שם). **מכלל דרבנן אסרי.** דתיקנו שמא יבנה, ומלי נמי מייתי רישא דבריתא מפני מה אמרו אנשי משמר כו' ואייתי מיפא בלשון קצרה ולייק מינה מכלל דרבנן אסרי (שם) אמילו שלא בזמן ביאה (שם יז:). **דרך מיל ושינה כל שהוא.** לו זו לו ע (ערובין סד:). **ואלו שבמיתה.** מיני שמיס (תענית יז:). **דכתיב יין** ושכר אל תשת וגו'. שתויי יין דמיתה לא שמעינן לה אלא הן מכלל לאו, דכתיב יין ושכר אל תשת תמותו, הא אם שתה בנוחוסם אל אהל מועד תמותו (שבועות לו:). **ולא תמותו.** דלהייני מיתה מיני שמיס. מלגלא כמיני יומת (תענית שם). **פיזר בן אלעשה את מעותיו.** שהיה נוטן ממון גדול לספר שהיה מספר לו כתגלגלת של כהן גדול (נדרים נא.).

הדרן עלך כהן גדול

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com